

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

Наставна програма

Географија

за VIII одделение

Скопје, 2025 година

ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ ЗА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставен предмет	<i>Географија</i>
Вид/категорија на наставен предмет	Задолжителен
Одделение	VIII (осмо)
Теми/подрачја во наставната програма	- Географија на Африка - Географија на Америка - Географија на Австралија со Океанија - Географија на поларните области
Број на часови	2 часа неделно/72 часа годишно
Опрема и средства	- Дигитални паметни (смарт) уреди - Хамер, флипчарт, маркери, хартија за цртање, боички, линиар, шестар, ножички, лепило, леплива лента, компјутер, ЛЦД проектор - Илустриран материјал за: Африка, Америка, Австралија со Океанија, Арктик, Антарктик - Глобус, физичко-географска карта на светот, физичко-географска карта на Африка, физичко-географска карта на Северна и Јужна Америка, физичко-географска карта на Австралија со Океанија - Учебник, географски атлас, работни листови (според учебник/прирачник), неми карти - Енциклопедии, речници, списанија, весници
Норматив на наставен кадар	Наставата по предметот Географија во осмо одделение може да ја изведува лице кое завршило: студии по географија, наставна насока, VII/1 или VI A (според МРК) и 240 ЕКТС.

ПОВРЗАНОСТ СО НАЦИОНАЛНИТЕ СТАНДАРДИ

Резултатите од учење наведени во наставната програма водат кон стекнување на следните компетенции опфатени со подрачјето **Математика и природни науки** од Националните стандарди:

Ученикот/ученицката знае и/или умеє:	
III-A.25	да одлучува како да ги провери резултатите и размислува дали одговорот е разумен во контекст на проблемот,

III-A.29	да разгледува и одбира идеи, набљудува, предвидува и поставува претпоставки (хипотези), собира и вреднува докази, проверува предвидувања, планира, организира и спроведува истражување, евидентира, обработува, анализира и претставува резултати, евалуира и дискутира заклучоци,
III-A.30	да организира и претставува квантитативни податоци табеларно, графички, со дијаграм и скици и да толкува податоци од различни области, претставени на различни начини,
III-A.63	да ги идентификува и споредува географските карактеристики на континентите, региите и државите во светот,
III-A.66	да наоѓа информации за карактеристиките на географските подрачја прикажани на мапи и да изготвува скици за прикажување на географски подрачја со нивните карактеристики,
III-A.67	да се ориентира во просторот со помош на скици, мапи, снимки и дигитални прикази на дадени географски подрачја.
<i>Ученикот/ученицката разбира и прифаќа дека:</i>	
III-B.5	Љубопитноста и иновативноста се клучни за развивање на научно-истражувачката мисла;
III-B.9	треба да ги разбира предностите, ограничувањата и ризиците на научните теории и нивната примена и да покажува развиен однос кон носење правилни одлуки и градење вредности, вклучително и моралниот аспект при решавањето проблеми.

Наставната програма вклучува и релевантни компетенции од следните трансверзални подрачја на Националните стандарди:

Јазична писменост, Дигитална писменост, Личен и социјален развој, Општество и демократска култура, Техника, технологија и претприемништво и Уметничко изразување и култура

<i>Ученикот/ученицката знае и/или умее:</i>	
I-A.3	да води критички и конструктивен дијалог, аргументирано искажувајќи ги своите ставови;
I-A.10	да разбира визуелно прикажани содржини (дијаграми, табели и графикони, илустрации, анимации и др.), да може да ги издвои, анализира, оценува/вреднува и резимира визуелно прикажаните содржини и да ги објасни (писмено и усно);
I-A.12	Да користи информации од различни извори и медиуми и критички да пристапува кон нив, земајќи ги предвид изворот, контекстот, целта и веродостојноста на презентираниите информации.
IV-A.2	да процени кога и на кој начин за решавање на некоја задача/проблем е потребно и ефективно користење на ИКТ, да одбере и инсталира програми што му се потребни, да користи програми за заштита и да реши рутински проблеми во функционирањето на дигиталните уреди и мрежи,
IV-A.5	да определи какви информации му/и се потребни, да најде, избере и преземе дигитални податоци, информации и содржини, и да ја процени нивната релевантност во однос на конкретната потреба и веродостојноста на изворот,
IV-A.8	на безбеден и одговорен начин да ги користи дигиталните содржини, образовните и социјални мрежи, и дигитални облаци,
V-A.4	да прави процена на сопствените способности и постигања (вклучувајќи ги силните и слабите страни) и врз основа на тоа да ги определува приоритетите кои ќе му/и овозможат развој и напредување;
V-A.6	да си постави цели за учење и сопствен развој и да работи на надминување на предизвиците кои се јавуваат на патот кон нивно остварување;

V-A.7	да ги користи сопствените искуства за да си го олесни учењето и да го прилагоди сопственото однесување во иднина;
V-A.8	да го организира сопственото време на начин кој ќе му/ѝ овозможи ефикасно и ефективно да ги оствари поставените цели и да ги задоволи сопствените потреби;
V-A.10	да применува етички начела привреднување на правилното и погрешното во сопствените и туѓите постапки и да манифестира доблесни карактерни особини (како што се: чесност, правичност, почитување, трпеливост, грижа, пристојност, благодарност, решителност, одважност и самодисциплина);
V-A.13	да комуницира со другите и да се презентира себеси соодветно на ситуацијата;
V-A.14	да слуша активно и соодветно да реагира, покажувајќи емпатија и разбирање за другите и да ги искажува сопствените грижи и потреби на конструктивен начин;
V-A.15	да соработува со други во остварување на заеднички цели, споделувајќи ги сопствените гледишта и потреби со другите и земајќи ги предвид гледиштата и потребите на другите;
V-A.17	да бара повратна информација и поддршка за себе, но и да дава конструктивна повратна информација и поддршка во корист на другите;
V-A.18	да истражува, поставувајќи релевантни прашања, со цел да ги открие проблемите, да ги анализира и вреднува информациите и предлозите и да ги проверува претпоставките;
V-A.19	да дава предлози, да разгледува различни можности и да ги предвидува последиците со цел да изведува заклучоци и да донесува рационални одлуки;
V-A.20	критички да ги анализира информациите и доказите според релевантни критериуми;
V-A.21	да го анализира, проценува и подобрува сопственото учење;
VI-A.2	да го анализира сопственото однесување со цел да се подобри, поставувајќи си реални и остварливи цели за активно делување во заедницата;
VI-A.3	да ги формулира и аргументира своите гледишта, да ги сослушува и анализира туѓите гледишта и со почитување да се однесува кон нив, дури и тогаш кога не се согласува;
VI-A. 5	да ги разбира разликите меѓу луѓето по која било основа (родова и етничка припадност, возраст, способности, социјален статус итн.);
VI-A. 6	да препознава присуство на стереотипи и предрасуди кај себе и кај другите и да се спротивставува на дискриминација;
VI-A.23	да ги идентификува географските карактеристики на континентите, регионите и државите во светот и да ги поврзува со нивниот општествен развој;
VII-A.1	да ги поврзува сознанијата од науките со нивната примена во техниката и технологијата и со секојдневниот живот.
VII-A.9	активно да учествува во тимска работа според претходно усвоени правила и со доследно почитување на улогата и придонесот на сите членови на тимот;
VIII-A.10	да ги идентификува и преиспитува стереотипите и предрасудите кон припадниците на другите културни групи што се манифестираат во неговото/нејзиното опкружување;

VIII-A.12	да го интерпретира светот не само од гледна точка на припадниците на сопствената култура туку и низ перспективата на другите култури.
<i>Ученикот/ученикката разбира и прифаќа дека:</i>	
IV-B.1	дигиталната писменост е неопходна за секојдневното живеење - го олеснува учењето, животот и работата, придонесува за проширување на комуникацијата, за креативност и иновативност, нуди разни можности за забава,
IV-B.3	потенцијалите на икт ќе се зголемуваат и треба да се следат и користат, но и дека треба да се има критичен однос кон веродостојноста, доверливоста и влијанието на податоците и информациите кои се достапни преку дигиталните уреди;
IV-B.5	информациите достапни во дигиталниот простор треба да се користат етички, според дефинирани правила и за добро на луѓето;
V-B.3	сопствените постигања и добросостојба во најголема мера зависат од трудот кој самиот/самата го вложува и од резултатите кои самиот/самата ги постигнува;
V-B.4	секоја постапка која ја презема има последици по него/неа и/или по неговата/нејзината околина;
V-B.7	иницијативноста, упорноста, истрајноста и одговорноста се важни за спроведување на задачите, за остварување на целите и за надминување на предизвиците во секојдневните ситуации;
V-B.8	Интеракцијата со другите е двонасочна –какошто има право од другите да бара да му/ѝ биде овозможено задоволување на сопствените интереси и потреби, така има и одговорност да им даде простор на другите да ги задоволат сопствените интереси и потреби;
V-B.9	барањето повратна информација и прифаќањето конструктивна критика водат кон личен напредок на индивидуален и социјален план;
V-B.10	учењето е континуиран процес кој не завршува во училиште и не се ограничува на формалното образование.
VI-B. 1	не смее да прави дискриминација врз основа на разликите меѓу луѓето (родова и етничка припадност, возраст, способности, социјален статус итн.);
VI-B.11	секој има право да избере која религија ќе ја смета за своја, односно да избере да не припаѓа на ниту една религија/вера, без да има последици од направениот избор;
VII-B.4	работната етика, културната чувствителност и односот кон другите се значајни за креирање и одржување позитивна работна клима;
VII-B.5	ресурсите не се неограничени и дека е потребно одговорно да се користат;
VIII-B.5	на разликите меѓу културите треба да се гледа како на можност за учење и како предизвик за заемно разбирање и напредување;

VIII-B.6	почитувањето и промовирањето на другите култури придонесуваат за обезбедување почит за сопствената култура од страна на другите.
----------	--

РЕЗУЛТАТИ ОД УЧЕЊЕ

Тема: ГЕОГРАФИЈА НА АФРИКА Вкупно часови: 24	
Резултати од учење Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да: - ја опишува географската положба и на географска карта да покажува каде се протегаат границите на Африка; - ги опишува со помош на географска карта природно-географските карактеристики на Африка: брегова разгранетост, релјеф, клима, хидрографија и природни ресурси; - ги опишува социо-географските карактеристики на Африка: број на население, густина на населеност, природен прираст, религии, народи и други културни обележја кои се застапени во Африка; - ги опишува со помош на географска карта регионите на кои е поделена Африка, да ги идентификува државите кои припаѓаат на секој регион и да ги именува најпознатите туристички центри; - ги опишува со помош на географска карта основните географски карактеристики на Египет и Јужно Африканската Република (географска положба, граници, големина, брегова разгранетост, релјеф, клима, хидрографија, население, поголеми градови, најзначајни туристички места, државно уредување и сл.).	
Содржини (и поими)	Стандарди за оценување
Природно-географски карактеристики на Африка (географска положба, брегова разгранетост, острови, Азорски, Зеленортски, Канарски острови, Мадагаскар, Сејшели, полуострови, Тунис, Синајски полуостров, Сомалија, мориња, Средоземно Море, Црвено Море, заливи, Сидра, Гвинејски залив, протоци, Суецки канал, релјеф, низини, планини, Атлас, Ахагар, Тибести, Дарфур, Етиопски планини, Килиманџаро, Кенија, Рувензори, висорамнини, Езерската Висорамнина, Јужноафриканската Висорамнина, пустини, Сахара, Калахари, Намиб, клима, екваторска, тропска, степска, пустинска, суптропска, умерена, сливно подрачје, реки, слив на Средоземно Море, Нил, слив на Атлантски Океан, Сенегал, Нигер, Конго, Орање, слив на Индиски Океан, Замбези, Лимпопо, езера, Чад, Викторија, Тангањика, Малави/Њаса, природни богатства, нафта,	- Ја опишува географската положба на Африка, покажува на географска карта каде се протегаат нејзините граници и ја идентификува како втор континент според површината во светот. - Ја опишува со помош на географска карта бреговата разгранетост на Африка, при што ги идентификува најголемите острови, полуострови и заливи и на кои држави припаѓаат. - Ги опишува со помош на географска карта најзначајните протоци во Африка и идентификува кои

природен гас, платина, дијаманти, кобалт, манган, злато, ураниум)	мориња ги поврзуваат. • Опишува каков релјеф преовладува на територијата на Африка и на географска карта ги идентификува најкарактеристичните релјефни целини (низини, висорамнини, планински масиви со нивните највисоки врвови, пустини и сл.) и низ кои држави се протегаат истите. • Наведува низ кои топлински појаси се протега и кои климатски типови се доминантно застапени во Африка, го опишува нивното протегање и нивните карактеристики. • Го објаснува влијанието на океаните и морињата врз климатските карактеристики на Африка. • Ги именува со помош на географска карта океаните и морињата на кои излегува Африка. • Ги именува со помош на географска карта најголемите реки во Африка, низ кои држави поминуваат, ги идентификува каде се влеваат и на кое сливно подрачје припаѓаат. • Ги именува со помош на географска карта најголемите и позначајните езера во Африка и во кои држави се наоѓаат. • Ги именува најважните природни богатства со кои располага Африка (нафта, природен гас, дијаманти, злато и сл.), во кои региони и држави се разместени и ги покажува на географска карта. • Го објаснува значењето на природните богатства за развој на регионот и државата каде се најмногу застапени.
• Социо-географски карактеристики на Африка (број на население, густина на населеност, природен прираст, религии, христијанска религија, исламска религија, хиндуизам, јудаизам, будизам, групи на народи, најголеми градови, Лагос, Киншаса, Каиро, Јоханесбург, Александрија,	• Го наведува вкупниот број на население на Африканскиот континент и го идентификува како втор континент на Земјата според бројот на население. • Ја идентификува различната густина на населеност во

региони, Северна Африка, Источна Африка, Западна Африка, Јужна Африка, Централна Африка, туристички центри, Египет, Тунис, Мадагаскар, Занзибар, Сејшелски острови, културно историски знаменитости, пирамидите во Гиза)	различни региони од Африка и именува некои од државите кои се најгусто населени (Уганда, Руанда, Бурунди и др.) и некои од државите кои се најретко населени (Западна Сахара, Либија и Боцвана) и ги покажува на географска карта. • Ја објаснува стапката на природен прираст и причините за таквата состојба и го идентификува како континент во кој според старосната структура преовладува младо население. • Ги наведува главните религии и некои етнички заедници што ја задржале старата култура (Бушмани, Пигмејци, Туарежи, Бербери и сл.) и која од нив во кој регион е најмногу застапена. • Именува некои карактеристични уметничко традиционални вредности во Африка (боењето на кожата – тетовирањето). • Именува некои од познатите светски културно – историски градби во Африка (пирамидите во Гиза) и идентификува во кои држави се наоѓаат. • Ги опишува најсериозните проблеми на африканското население (недостаток на храна, вода и здравствена заштита). • Ги именува најголемите градови во Африка, идентификува во кои држави се наоѓаат и ги покажува на географска карта. • Ги именува регионите на кои е поделена Африка и со помош на географска карта го опишува нивното протегање и ги идентификува државите кои припаѓаат на секој регион. • Ги именува најпознатите туристички центри во Африка, ги идентификува во која држава се наоѓаат и ги покажува на географска карта. • Ги опишува со помош на географска карта основните
---	---

	географски карактеристики на Египет (географска положба, граници, големина, брегова разгранетост, релјеф, клима, хидрографија, население, поголеми градови, најзначајни туристички места, државно уредување, природни ресурси и сл.). • Ги опишува со помош на географска карта основните географски карактеристики на Јужно Африканската Република (географска положба, граници, големина, брегова разгранетост, релјеф, клима, хидрографија, население, поголеми градови, најзначајни туристички места, државно уредување, природни ресурси и сл.).
Примери за активности • Учениците, поделени во мали групи/парови, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за границите на Африка, и колкава е нејзината површина. Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта. На крајот сите заедно водат дискусија за големината и географската положба на Африка. • Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за бреговата разгранетост на Африка. Секоја група истражува за различен регион: поголеми острови (на кои држави припаѓаат), полуострови (кои држави се наоѓаат на нив) и заливи. Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта, додека останатите групи треба да постават по едно прашање кое се однесува за регионот од групата што презентира. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кои региони од Африка се карактеризираат со најголема брегова разгранетост. • Учениците, поделени во мали групи, ја реализираат активноста „Патување низ Суецкиот Канал“. Секоја група треба да истражува, односно да „патува“ низ него, користејќи интернет и илустриран материјал. Секоја група подготвува куса презентација за своето „патување“ низ протокот (кои мориња ги поврзува, каде се наоѓа, големина, важност и сл.) и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија за неговата важност и стратешко значење. • Учениците, поделени во мали групи, ја реализираат активноста „Патување низ пустината Сахара“. Секоја група треба да истражува, односно да „патува“ низ неа, користејќи интернет и илустриран материјал. Секоја група подготвува куса презентација за своето „патување“ низ пустината (каде се наоѓа, големина, температура, врнежи и сл.) и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија за најголемата пустина во светот. • Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за климата во Африка. Секоја група добива задача да истражува, за одреден климатски фактор (близина на морињата и океаните, релјефот и сл.) и за карактеристиките на одреден климатски тип (каде е распространет, температура на воздухот, количина на врнежи, растителен и животински свет карактеристичен за него и	

сл.). Секоја група подготвува куса презентација и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија за тоа како климата делува врз начинот на живеење на луѓето во различни делови од Африка.

- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за морињата, реките и езерата во Африка. Секоја група добива задача да истражува, на кои океани и морињата излегува Африка, за карактеристиките на поголемите реки кои течат низ Африка (должина, низ кои држави поминуваат, каде се влеваат, на кое сливно подрачје припаѓаат и сл.) и карактеристиките на поголемите езера (големина, држава каде се наоѓаат, поголеми реки кои се вливаат во нив или извираат од нив и сл.). Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта. На крајот сите заедно решаваат квиз и водат дискусија за тоа кои мориња, реки и езера имаат најголемо значење за Африка или за регионот во кој се наоѓаат.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за најважните природни богатства со кои располага Африка (нафта, природен гас, платина, дијаманти, кобалт, манган, злато, ураниум). Секоја група истражува за различно природно богатство (во кој регион најмногу се наоѓа). Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кои се најзначајни природни ресурси за развој на одреден регион или држава.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за поделбата на Африка на региони. Секоја група истражува за различен регион во Африка, (држави кои припаѓаат во тој регион, површина, вкупен број на население, најголем град според бројот на население во таа држава, густина на населеност и стапка на природен прираст). Секоја група подготвува куса презентација (во форма на табела и графикон) и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за вкупниот број на население во Африка, кои држави се со најголема густина на население во Африка (односно во кој регион е сконцентриран најголем дел од населението), кои држави се најголеми по површина и население од секој регион и кои се најголеми градови според бројот на население во Африка и ги покажуваат на географска карта.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за главните религии и групи на народи кои се застапени во Африка. Секоја група подготвува куса презентација и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кои се најзастапени религии и групи на народи на Африканскиот континент.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за најголемите проблеми со кои се соочува населението во Африка (недостаток на храна, вода и здравствена заштита). Секоја група подготвува куса презентација и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кои се најголемите проблеми со кои се соочува населението на Африканскиот континент.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за пирамидите во Гиза. Секоја група подготвува куса мултимедијална презентација (со слики, видео/аудио материјал, текст) и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат

дискусија и доаѓаат до заклучок за влијанието на овие градби во развојот на туризмот во државата во која се наоѓаат.

- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за најпознатите туристички центри во Африка. Секоја група истражува за различен регион во Африка (природни и културни атракции, географска локација, туристички места и сл.). Секоја група подготвува куса мултимедијална презентација (со слики, карти, видео/аудио материјал, текст) за нивниот регион и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија за важноста на туризмот и неговото влијание врз развојот на секој регион и доаѓаат до заклучок за тоа кои се најпознати туристички центри во Африка.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за основните географски карактеристики на некои од поголемите држави во Африка (Египет и Јужно Африканската Република). Секоја група истражува за секоја од овие држави. Подготвува куса мултимедијална презентација (со слики, карти, видео/аудио материјал, текст) ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта. На крајот, преку заедничка дискусија се споредуваат карактеристиките на тие држави.
- Учениците се делат во групи кои ќе глумат туристичка агенција и треба да подготви рекламен материјал (во вид на брошура) за посета на туристички места во Африка. Во рекламниот материјал треба да препорача туристичка тура за посета, при што се наведува земјата, јазикот што се зборува, валутата што се користи, главниот град и позначајните културни знаменитости, традиционалната храна и климата. Брошурите содржат текст и илустрации. На крајот ги споделуваат брошурите и бираат што најмногу би сакале да посетат кога би биле туристи.
- Секој ученик, индивидуално, пополнува нема карта на Африка по насока на наставникот (држави, мориња, реки, езера и сл.).

Тема: **ГЕОГРАФИЈА НА АМЕРИКА**

Вкупно часови: **36**

Резултати од учење

Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да:

1. ја опишува географската положба и на географска карта да покажува каде се протегаат границите на Северна и Јужна Америка;
2. ги опишува со помош на географска карта природно-географските карактеристики на Северна и Јужна Америка: брегова разгранетост, релјеф, клима, хидрографија и природни ресурси;
3. ги опишува социо-географските карактеристики на Америка: број на население, густина на населеност, природен прираст, религии, народи, јазици и населби;
4. ги опишува со помош на географска карта регионалните целини на кои е поделена Америка, да ги идентификува државите кои припаѓаат на секоја од нив и да ги именува најпознатите туристички центри;
5. ги опишува со помош на географска карта основните географски карактеристики на САД, Канада и Бразил (географска положба, граници, големина, брегова разгранетост, релјеф, клима, хидрографија, население, поголеми градови, најзначајни туристички места, државно

уредување и сл.);

Содржини (и поими)	Стандарди за оценување
• Природно-географски карактеристики на Северна Америка (Северна Америка, Јужна Америка, географска положба, брегова разгранетост, острови, Гренланд, Бафинова Земја, Викторија, Њуфаундленд, Бахамските, Мали и Големи Антили, полуострови, Алјаска, Калифорнија, Лабрадор, Флорида, Јукатан, мориња, Бофорово Море, Берингово Море, Карипско Море, Сарагасово Море, заливи, Хадсонов залив, Алјаски залив, Калифорниски залив, Мексикански залив, протоци, Панамски канал, низини, Средишни низини, висорамнини, Големиот Басен, висорамнината Колорадо, Мексиканската висорамнина, планини, Кордилјери/Анди, Апалачки планини, вулкани, Мауна Лоа, Мауна Кеа, Попокатепетл, Оризаба, пустини, Мохаве, климатски типови, сливно подрачје, реки, слив на Северен Леден Океан, Мекензи, слив на Тихи Океан, Јукон, Колумбија, Колорадо, слив на Атлантски Океан, Сент Лоренс, Мисисипи со Мисури, Рио Гранде, езера, Големо Мечкино езеро, Големо Ропско езеро, Големите американски езера: Горно, Мичиген, Хјурон, Ири, Онтарио).	• Прави врска меѓу името Америка и континентите Северна и Јужна Америка како посебни континенти и на географска карта ја покажува границата меѓу нив. • Ја опишува географската положба на Северна Америка, покажува на географска карта каде се протегаат нејзините граници и ја идентификува како трет континент според површината во светот. • Ја опишува со помош на географска карта бреговата разгранетост на Северна Америка, при што ги идентификува најголемите острови, полуострови, заливи и протоци и на кои држави припаѓаат. • Опишува каков релјеф преовладува на територијата на Северна Америка и на географска карта ги идентификува најкарактеристичните релјефни целини (низини, планини, висорамнини и пустини) и низ кои држави се протегаат истите. • Го објаснува влијанието на одредени климатски фактори врз климатските карактеристики на Северна Америка (географската широчина, близината на морињата и океаните, релјефот и сл.). • Наведува низ кои топлински појаси се протега Северна Америка и кои климатски типови се доминантно застапени и го опишува нивното протегање и нивните карактеристики. • Ги идентификува на географска карта океаните и морињата на кои излегува Северна Америка. • Ги именува со помош на географска карта најголемите реки во Северна Америка, и низ кои држави течат. • Ги именува со помош на географска карта најголемите и позначајните езера во Северна Америка и посочува во кои држави се наоѓаат. • Ги именува најважните природни богатства со кои располага Северна Америка (нафта, јаглен, злато, бакар, алуминиум, шуми и сл.), во кои региони и држави се разместени и ги покажува на

	географска карта.
• Природно-географски карактеристики на Јужна Америка (географска положба, брегова разгранетост, острови, Галапагос, Огнена Земја, полуострови, мориња, заливи, протоци, Магеланов Проток, низини, висорамнини, планини, Анди, Гвајански планини, Бразилски планини, вулкани, Охос Дел Саладо, Котопакси, пустини, Атакама, реки, слив на Тихи Океан, слив на Атлантски Океан, Ориноко, Амазон, Парана, езера, Титикака).	• Ја опишува географската положба на Јужна Америка и покажува на географска карта каде се протегаат нејзините граници. • Ја опишува со помош на географска карта бреговата разгранетост на Јужна Америка, при што ги идентификува најголемите острови, полуострови, заливи и протоци и на кои држави припаѓаат. • Опишува каков релјеф преовладува на територијата на Јужна Америка и на географска карта ги идентификува најкарактеристичните релјефни целини (низини, планини, висорамнини и пустини) и низ кои држави се протегаат истите. • Го објаснува влијанието на одредени климатски фактори врз климатските карактеристики на Јужна Америка (географската широчина, близината на морињата и океаните, релјефот и сл.). • Наведува низ кои топлински појаси се протега Јужна Америка и кои климатски типови се доминантно застапени и го опишува нивното протегање и нивните карактеристики. • Ги именува со помош на географска карта најголемите реки и езера во Јужна Америка. • Ги именува најважните природни богатства со кои располага Јужна Америка (нафта, јаглен, злато, бакар, алуминиум, шуми и сл.), во кои региони и држави се разместени и ги покажува на географска карта. • Го објаснува значењето на природните богатства за развој на регионот и државата каде се најмногу застапени.
• Социо-географски карактеристики на Северна и Јужна Америка (број на население, густина на населеност, природен прираст, религии, христијанска религија, католици, протестанти, народи, јазици, англиски, шпански, португалски, француски, населби, градови, Мексико Сити, Њујорк, Лос Анџелес, Чикаго, Сао Паоло, Рио Де Жанеиро, туристички центри, Њујорк, Вашингтон, Лас Вегас, Орlando, Акапулко, Хаваи, Галапагос, Лос Анџелес, Сан Франциско, Рио Де Жанеиро, Јелоустонскиот национален парк, Мачу Пикчу, Чичен Ица, Нијагарини водопади, Ангеловиот водопад, Игуасу водопади, Големите Кањон, Амазонија).	• Ги споредува Северна и Јужна Америка според површината и бројот на жители и идентификува во кои региони е сконцентриран најголем дел од населението. • Ја идентификува различната густина на населеност во различни региони од Северна и Јужна Америка и ги идентификува географските фактори кои влијаат за таквата состојба. • Ја објаснува стапката на природниот прираст, причините и последиците од таквото демографско движење на населението.

	• Ги наведува главните религии кои се застапени во Северна и Јужна Америка и која од нив во кој регион е најмногу застапена. • Именува некои од народите кои развиле напредна цивилизација пред Големите географски откритија (Маи, Инки и Ацтеки), покажува на географска карта каде биле најмногу распространети и ја објаснува географската и културната врска на Средна Америка со Северна и Јужна Америка. • Со помош на географска карта идентификува три американски регионални целини (Северна, Средна и Јужна Америка), определува кои држави припаѓаат во секоја регионална целина, кои се најголеми држави во секој регион и кои се нивни главни градови. • Ги именува најголемите градови во Северна и Јужна Америка, идентификува во кои држави се наоѓаат и ги покажува на географска карта. • Именува некои од најзначајните туристички центри во Северна и Јужна Америка, ги идентификува нивните главни карактеристики и ги покажува на географска карта. • Ги опишува со помош на географска карта основните географски карактеристики на САД (географска положба, граници, големина, брегова разгранетост, релјеф, клима, хидрографија, население, поголеми градови, најзначајни туристички места, државно уредување, природни ресурси и сл.). • Ги опишува со помош на географска карта основните географски карактеристики на Канада (географска положба, граници, големина, брегова разгранетост, релјеф, клима, хидрографија, население, поголеми градови, најзначајни туристички места, државно уредување, природни ресурси и сл.). • Ги опишува со помош на географска карта основните географски карактеристики на Бразил (географска положба, граници, големина, брегова разгранетост, релјеф, клима, хидрографија, население, поголеми градови, најзначајни туристички места, државно уредување, природни ресурси и сл.).
--	--

Примери за активности

- Учениците, поделени во мали групи/парови, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за географската поделба на копното Америка на два континенти и каде се протега границата помеѓу тие два континенти. Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за географската поделба на копното Америка на два континенти: Северна и Јужна Америка.
- Учениците, поделени во мали групи/парови, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за границите на Северна Америка и колкава е нејзината површина. Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта. На крајот сите заедно водат дискусија за големината и географската положба на Северна Америка.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за бреговата разгранетост на Северна Америка. Секоја група истражува за различен регион: поголеми острови (на кои држави припаѓаат), полуострови (кои држави се наоѓаат на нив) и заливи. Секоја група подготвува куса мултимедијална презентација (со слики, карти, видео/аудио материјал, текст), ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта, додека останатите групи треба да постават по едно прашање кое се однесува за регионот од групата што презентира. После презентацијата, еден член од групата што презентира, ја презема улогата на наставникот и поставува прашања на останатите групи. Ова го повторуваат сите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кои делови од Северна Америка се карактеризираат со најголема брегова разгранетост.
- Учениците, поделени во мали групи, ја реализираат активноста „Планинско истражување на Северна Америка“. Секоја група добива задача да истражува, користејќи интернет и илустриран материјал, за одреден планински масив (највисок врв, должина на протегање, географска локација, држава/и каде се протега, и сл.), низина, висорамнина и пустина. Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кој е најголем и најзначаен планински масив во Северна Америка и какво е неговото влијание за развој на регионот во кој се претега.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за климата во Северна Америка. Секоја група добива задача да истражува, за одреден климатски фактор (близина на морињата и океаните, релјефот и сл.) и за карактеристиките на одреден климатски тип (каде е распространет, температура на воздухот, количина на врнежи, растителен и животински свет карактеристичен за него и сл.). Секоја група подготвува куса презентација и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија за тоа како климата делува врз начинот на живеење на луѓето во различни делови од Северна Америка.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за морињата, реките и езерата во Северна Америка. Секоја група добива задача да истражува, за морињата на кои излегува Северна Америка, за карактеристиките на поголемите реки кои течат низ Северна Америка (должина, низ кои држави поминуваат, каде се влеваат, на кое сливно подрачје припаѓаат и сл.) и карактеристиките на поголемите езера (големина, држава каде се наоѓаат, поголеми реки кои се вливаат во нив или извираат од нив и сл.).

Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта. На крајот сите заедно решаваат квиз и водат дискусија за тоа кои мориња, реки и езера имаат најголемо значење за Северна Америка или за регионот во кој се наоѓаат.

- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за најважните природни богатства со кои располага Северна Америка (нафта, јаглен, злато, бакар, алуминиум, шуми и сл.). Секоја група истражува за различно природно богатство (во кој регион најмногу се наоѓа). Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кои се најзначајни природни ресурси во Северна Америка и како влијаат за развој на одреден регион или држава.
- Учениците, поделени во мали групи/парови, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за границите на Јужна Америка и колкава е нејзината површина. Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта. На крајот сите заедно водат дискусија за големината и географската положба на Јужна Америка.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за бреговата разгранетост на Јужна Америка. Секоја група истражува за различен регион: поголеми острови (на кои држави припаѓаат), полуострови (кои држави се наоѓаат на нив) и заливи. Секоја група подготвува куса мултимедијална презентација (со слики, карти, видео/аудио материјал, текст), ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта, додека останатите групи треба да постават по едно прашање кое се однесува за регионот од групата што презентира. После презентацијата, еден член од групата што презентира, ја презема улогата на наставникот и поставува прашања на останатите групи. Ова го повторуваат сите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кои делови од Јужна Америка се карактеризираат со најголема брегова разгранетост.
- Учениците, поделени во мали групи, ја реализираат активноста „Планинско истражување на Јужна Америка“. Секоја група добива задача да истражува, користејќи интернет и илустриран материјал, за одреден планински масив (највисок врв, должина на протегање, географска локација, држава/и каде се протега, и сл.), низина, висорамнина и пустина. Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кој е најголем и најзначаен планински масив во Јужна Америка и какво е неговото влијание за развој на регионот во кој се претега.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за климата во Јужна Америка. Секоја група добива задача да истражува, за одреден климатски фактор (близина на морињата и океаните, релјефот и сл.) и за карактеристиките на одреден климатски тип (каде е распространет, температура на воздухот, количина на врнежи, растителен и животински свет карактеристичен за него и сл.). Секоја група подготвува куса презентација и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија за тоа како климата делува врз начинот на живеење на луѓето во различни делови од Јужна Америка.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за реките и езерата во Јужна Америка. Секоја група добива задача да истражува, за карактеристиките на поголемите реки кои течат низ Јужна Америка (должина, низ кои држави

поминуваат, каде се влеваат, на кое сливно подрачје припаѓаат и сл.) и карактеристиките на поголемите езера (големина, држава каде се наоѓаат, поголеми реки кои се вливаат во нив или извираат од нив и сл.). Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта. На крајот сите заедно решаваат квиз и водат дискусија за тоа кои реки и езера имаат најголемо значење за Јужна Америка или за регионот во кој се наоѓаат.

- Учениците, поделени во мали групи, ја реализираат активноста „Пловење по реката Амазон“. Секоја група треба да истражува, односно да „плови“ низ неа, користејќи интернет и илустриран материјал. Секоја група подготвува куса презентација за својата „пловидба“ низ реката (од каде извира, низ кои држави поминува, должина, широчина, длабочина, животински свет, каде се влева и сл.) и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок дека таа е најбогатата река со вода во светот.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за најважните природни богатства со кои располага Јужна Америка (нафта, гас, јаглен, злато, бакар, шуми и сл.). Секоја група истражува за различно природно богатство (во кој регион најмногу се наоѓа). Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кои се најзначајни природни ресурси во Јужна Америка и како влијаат за развој на одреден регион или држава.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за главните религии и групи на народи кои се застапени во Северна и Јужна Америка. Секоја група подготвува куса презентација и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кои се најзастапени религии и групи на народи на Американскиот континент.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за напредните цивилизации кои постоеле пред Големите географски откритија (Маи, Инки и Ацтеки). Секоја група подготвува куса презентација и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа во кој регион биле главно распоредени овие цивилизации и дека овие народи оставиле големо цивилизациско културно наследство и покрај ограничените познавања од областа на техниката во тоа време.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за поделбата на Америка на региони (Северна, Средна и Јужна Америка). Секоја група истражува за различен регион, (држави кои припаѓаат во тој регион, површина, вкупен број на население, најголем град според бројот на население во таа држава, густина на населеност и стапка на природен прираст). Секоја група подготвува куса презентација (во форма на табела и графикон) и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок дека Америка поради историски, стопански и цивилизациски одлики е поделена на три региони: Северна, Средна и Јужна Америка.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за најпознатите туристички центри во Северна и Јужна Америка. Секоја група подготвува куса мултимедијална презентација (со слики, карти, видео/аудио материјал, текст) за нивниот регион и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија за важноста на туризмот и неговото влијание врз развојот на одредена

држава или регион. - Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за основните географски карактеристики на некои од поголемите држави во Северна и Јужна Америка (Соединетите Американски Држави, Канада и Бразил). Секоја група истражува за секоја од овие држави. Подготвува куса мултимедијална презентација (со слики, карти, видео/аудио материјал, текст) ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта. На крајот, преку заедничка дискусија се споредуваат карактеристиките на тие држави. - Секој ученик, индивидуално, пополнува нема карта на Северна и Јужна Америка по насока на наставникот (држави, мориња, реки, планини и сл.).	
Тема: ГЕОГРАФИЈА НА АВСТРАЛИЈА СО ОКЕАНИЈА Вкупно часови: 9	
Резултати од учење Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна: - да ја опишува географската положба и на географска карта да покажува каде се протегаат границите на Австралија и Океанија; - да ги опишува со помош на географска карта природно-географските карактеристики на Австралија: брегова разгранетост, релјеф, клима, хидрографија и природни ресурси; - да ги опишува социо-географските карактеристики на Австралија: број на население, густина на населеност, природен прираст, религии, народи и други културни обележја кои се застапени во Австралија; - да ги опишува со помош на географска карта регионите на кои е поделена Австралија и Океанија, да ги идентификува државите кои припаѓаат на секој регион и да ги именува најпознатите туристички центри.	
Содржини (и поими)	Стандарди за оценување
Природно-географски карактеристики на Австралија со Океанија (географска положба, брегова разгранетост, острови, Тасманија, Нов Зеланд, Нова Гвинеја, островски групи, Меланезија, Микронезија, Полинезија, полуострови, Јорк, Арнхемова Земја, мориња, Тиморско Море, Арафурско Море, Тасманово Море, Коралско Море, заливи, Карпентариски залив, Големiot Австралиски Залив, релјеф, низини, Австралиската низина, планини, Големите Вододелни Планини, висорамнини, пустини, Големата Песочна Пустина, Големата Викториина Пустина, клима, климатски типови, растителен свет, еукалиптус, акација, животински свет, кенгур, коала, птицата ему,	- Ја опишува географската положба на Австралија, покажува на географска карта каде се протегаат нејзините граници и ја идентификува како држава-континент со најмала површина во светот. - Ја опишува Океанија како заедничко име за многубројни острови кои се поделени на три големи островски групи (Меланезија, Микронезија и Полинезија). - Ја опишува со помош на географска карта бреговата разгранетост на Австралија, при што ги идентификува најголемите острови, полуострови и заливи и на кои држави припаѓаат и ја идентификува Австралија како континент со мала брегова

кучето динго, тасманиски ѓавол, реки, Мари, езера, Ерово Езеро, природни богатства, нафта, јаглен, природен гас, дијаманти, злато, сребро, железо, никел, алуминиум)	разгранетост. • Опишува каков релјеф преовладува на територијата на Австралија и на географска карта ги идентификува најкарактеристичните релјефни целини (низини, висорамнини, планини, пустини и сл.) и низ кои држави се протегаат истите. • Наведува низ кои топлински појаси се протега и кои климатски типови се доминантно застапени во Австралија, го опишува нивното протегање и нивните карактеристики и кои се главни претставници на растителниот и животинскиот свет. • Го објаснува влијанието на океаните и морињата врз климатските карактеристики на Австралија. • Ги именува со помош на географска карта океаните и морињата на кои излегува Австралија и најголемите реки и езера во Австралија. • Ги именува најважните природни богатства со кои располага Австралија (нафта, јаглен, природен гас, дијаманти, злато и сл.), во кои региони и држави се разместени и ги покажува на географска карта.
• Социо-географски карактеристики на Австралија со Океанија (број на население, густина на населеност, природен прираст, религии, христијанска религија, исламска религија, хиндуизам, будизам, групи на народи, Аборицини, најголеми градови, Сиднеј, Мелбурн, Бризбејн, Перт, Аделаид, Окланд, региони, Австралија, Нов Зеланд, Меланезија, Микронезија, Полинезија, туристички центри, Голем Корален Гребен, Бора Бора, Фиџи, Сиднејската Опера, Кралската Изложбена Палата)	• Го наведува вкупниот број на население во Австралија и идентификува во кои региони е сконцентриран најголем дел од населението. • Ја идентификува различната густина на населеност во различни региони од Австралија. • Ја објаснува стапката на природниот прираст, причините и последиците од таквото демографско движење на населението. • Ги наведува главните религии кои се застапени во Австралија и која од нив во кој регион е најмногу застапена. • Со помош на географска карта идентификува некои од најзначајните туристички места и културно историски знаменитости во Австралија и ги опишува нивните главни карактеристики. • Ги именува најголемите градови во Австралија и ги покажува на географска карта.

	• Со помош на географска карта ги идентификува регионалните целини (Австралија, Нов Зеланд, Меланезија, Микронезија, Полинезија) и определува кои држави припаѓаат во секоја регионална целина.
Примери за активности • Учениците, поделени во мали групи/парови, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за границите на Австралија и на Океанија и колкава површина зафаќаат. Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта. На крајот сите заедно водат дискусија за големината и географската положба на Австралија со Океанија. • Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за бреговата разгранетост на Австралија. Секоја група истражува за различен регион: поголеми острови (на кои држави припаѓаат), полуострови (кои држави се наоѓаат на нив) и заливи. Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта, додека останатите групи треба да постават по едно прашање кое се однесува за групата што презентира. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кои региони од Австралија се карактеризираат со најголема брегова разгранетост. • Учениците, поделени во мали групи, ја реализираат активноста „Патување низ австралиските пустини“. Секоја група треба да истражува, односно да „патува“ низ одредена пустина, користејќи интернет и илустриран материјал. Секоја група подготвува куса презентација за своето „патување“ низ пустината (каде се наоѓа, големина, температура, врнежи и сл.) и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и прават споредба на карактеристиките од пустините што ги истражувале. • Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за климата во Австралија. Секоја група добива задача да истражува, за одреден климатски фактор (близина на морињата и океаните, релјефот и сл.) и за карактеристиките на одреден климатски тип (каде е распространет, температура на воздухот, количина на врнежи, растителен и животински свет карактеристичен за него и сл.). Секоја група подготвува куса презентација и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија за тоа како климата делува врз начинот на живеење на луѓето во различни делови од Австралија. • Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за морињата, реките и езерата во Австралија. Секоја група добива задача да истражува, на кои океани и мориња излегува Австралија, за карактеристиките на поголемите реки кои течат низ Австралија (должина, низ кои држави поминуваат, каде се влеваат, на кое сливно подрачје припаѓаат и сл.) и карактеристиките на поголемите езера (големина, држава каде се наоѓаат, поголеми реки кои се вливаат во нив или извираат од нив и сл.). Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта. На крајот сите заедно решаваат квиз и водат дискусија за тоа кои мориња, реки и езера имаат најголемо значење за Австралија и доаѓаат до заклучок дека Австралија е сиромашна со површински води. • Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за најважните природни богатства со кои располага Австралија (нафта, јаглен, природен гас, дијаманти, злато и сл.). Секоја група истражува за различно природно богатство (во кој	

регион најмногу се наоѓа). Секоја група подготвува куса презентација, ја презентира пред другите групи и покажува на географска карта. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кои се најзначајни природни ресурси за развој на државата.

- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за поделбата на Австралија и Океанија на региони. Секоја група истражува за различен регион (држави кои припаѓаат во тој регион, површина, вкупен број на население, најголем град според бројот на население во таа држава и сл.). Секоја група подготвува куса презентација (во форма на табела и графикон) и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за вкупниот број на население во Австралија и Океанија, кои региони се со најголема густина на население, кои држави се најголеми по површина и население од секој регион и кои се најголеми градови според бројот на население во Австралија и ги покажуваат на географска карта.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за главните религии и групи на народи кои се застапени во Австралија. Секоја група подготвува куса презентација и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и доаѓаат до заклучок за тоа кои се најзастапени религии и групи на народи на Австралискиот континент.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за абориџинската култура и уметност. Секоја група подготвува куса презентација и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија за настанатите промени кај домородното население (број, култура и сл.).
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за најпознатите туристички места во Австралија и Океанија. Секоја група истражува за различен регион (природни и културни атракции, географска локација, туристички места и сл.). Секоја група подготвува куса мултимедијална презентација (со слики, карти, видео/аудио материјал, текст) за нивниот регион и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија за важноста на туризмот и неговото влијание врз развојот на секој регион и доаѓаат до заклучок за тоа кои се најпознати туристички места во Австралија.
- Учениците се делат во групи кои ќе глумат туристичка агенција и секоја група треба да подготви рекламен материјал (во вид на брошура) за посета на туристички места во Австралија и Океанија. Во рекламниот материјал треба да препорача туристичка тура за посета, при што се наведува земјата, јазикот што се зборува, валутата што се користи, главниот град и позначајните културни знаменитости, традиционалната храна и климата. Брошурите содржат текст и илустрации. На крајот ги споделуваат брошурите и бираат што најмногу би сакале да посетат кога би биле туристи.
- Секој ученик, индивидуално, пополнува нема карта на Австралија по насока на наставникот (региони, мориња, острови, пустини и сл.).

Тема: **ГЕОГРАФИЈА НА ПОЛАРНИТЕ ОБЛАСТИ**

Вкупно часови: **3**

Резултати од учење

Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да:

1. ја опишува географската положба на поларните области и нивните природно-географски карактеристики;
2. ја објаснува населеноста на поларните области, начинот на живот на домородното население;
3. ги наведува значењето на истражувањата што се прават во поларните области и ги објаснува последиците од глобалното затоплување за поларните области и преку нив, за остатокот од светот.

Содржини (и поими)	Стандарди за оценување
• Природно-географски карактеристики на поларните области (Арктик, Антарктик, Гренланд, поларна клима, глечери, ледени брегови, ледени санти, ирваси, пингвини, поларна мечка, фоки, китови)	• Ја опишува географската положба на континентот Антарктик и на другите поларни области и ги покажува на географска карта (каде се протегаат и кои територии ги опфаќаат). • Ги објаснува климатските карактеристики на поларните области и временските услови карактеристични за нив. • Ги наведува и опишува главните претставници на растителниот и животинскиот свет во поларните области и ги опишува нивните основни карактеристики. • Објаснува какво е влијанието на глобалното затоплување врз поларните области. • Објаснува како промените во поларните области предизвикани од глобалното затоплување влијаат врз климатските промени во светот.
• Социо-географски карактеристики на поларните области (Ескимии, мразни колиби/игло, Роберт Пири, Роалд Амундсен)	• Ја објаснува населеноста на поларните области. • Го опишува начинот на живот на домородното население во поларните области. • Го објаснува значењето на Роберт Пири и Роалд Амундсен за патувањето на јужниот и северниот пол. • Опишува какви истражувања се прават во поларните области и го објаснува нивното значење.

Примери за активности

- Учениците, поделени во мали групи, ја реализираат активноста „Посета на поларните области“. Секоја група треба да истражува, односно да „посети“ одредена поларна област, користејќи интернет и илустриран материјал. Секоја група подготвува куса презентација за својата „посета“ (географска положба, големина, освојување, природни карактеристики и сл.) и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и прават споредба на карактеристиките меѓу Арктик, Антарктик и Грендланд.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за глобалното затоплување и последиците од глобалното затоплување врз поларните области. Секоја група подготвува куса презентација и ја презентира пред другите. На крајот сите заедно водат дискусија за последиците од глобалното затоплување и неговото влијание врз климатските промени.
- Учениците, поделени во мали групи, ја реализираат активноста „Распуст во поларна област“. Секоја група треба да истражува, односно да „престојува во семејство кое живее во поларна област за време на зимскиот или летниот распуст“, користејќи интернет и илустриран материјал. Секоја група подготвува куса презентација за својот „престој“ (населеност и начин на живеење на домородното население) и ја презентира пред другите групи. На крајот сите заедно водат дискусија и прават споредба за населеноста и начинот на живеење на Арктик, Антарктик и Грендланд.
- Учениците, поделени во мали групи, користејќи интернет и илустриран материјал, истражуваат за освојувањето на поларните области и за денешните научни истражувања кои се спроведуваат на секој од нив. Секоја група подготвува куса презентација и ја презентира пред другите. На крајот сите заедно водат дискусија за значењето од освојувањето на поларните области од страна на човекот.

ИНКЛУЗИВНОСТ, РОДОВА РАМНОПРАВНОСТ/СЕНЗИТИВНОСТ, ИНТЕРКУЛТУРНОСТ И МЕЃУПРЕДМЕТНА ИНТЕГРАЦИЈА

Наставникот обезбедува инклузивност преку вклучување на сите ученици во сите активности за време на часот. Притоа, овозможува секое дете да биде когнитивно и емоционално ангажирано преку користење на соодветни методички приоди (индивидуализација, диференцијација, тимска работа, соученичка поддршка). При работата со учениците со попреченост применува индивидуален образовен план (со прилагодени резултати од учење и стандарди за оценување) и секогаш кога е можно користи дополнителна поддршка од други лица (лични и образовни асистенти, образовни медијатори, тutori волонтери и професионалци од училиштата со ресурсен центар). Редовно ги следи сите ученици, особено оние од ранливите групи, за да може навремено да ги идентификува тешкотиите во учењето, да ги поттикнува и поддржува во постигнувањето на резултатите од учењето.

При реализација на активностите наставникот еднакво ги третира и момчињата и девојчињата, при што води грижа да не им доделува родово стереотипни улоги. При формирање на групите за работа настојува да обезбеди баланс во однос на полот. При избор на дополнителни материјали

во наставата користи илустрации и примери кои се родово и етнички/културно сензитивни и поттикнуваат родово рамноправност, односно промовираат интеркултурализам.

Секогаш кога е можно наставникот користи интеграција на темите/содржините/поимите при планирањето и реализацијата на наставата. Интеграцијата овозможува учениците да ги вклучат перспективите на другите наставни предмети во она што го изучуваат во овој наставен предмет и да ги поврзат знаењата од различните области во една целина.

ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

За да овозможи учениците да ги постигнат очекуваните стандарди за оценување, наставникот континуирано ги следи активностите на учениците за време на поучувањето и учењето и прибира информации за напредокот на секој ученик. За учеството во активностите, учениците добиваат повратна информација во која се укажува на нивото на успешност во реализацијата на активноста/задачата и се даваат насоки за подобрување (формативно оценување). За таа цел, наставникот ги следи и оценува:

- усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците,
- истржувачките активности за прибирање податоци,
- изработките (мултимедијални презентации, постери, брошури и друг вид презентации),
- придонесот во работата во мали групи
- домашните задачи и
- одговорите на квизови и тестови.

По завршување на учењето на секоја тема, ученикот добива бројчана сумативна оценка за постигнатите стандарди за оценување. Сумативната оценка се изведува како комбинација од резултатот постигнат на тест на знаење во комбинација со оценката за напредувањето констатирана преку различните техники на формативно оценување. Во текот и на крајот од учебната година ученикот добива бројчани оценки.

Почеток на имплементација на наставната програма	учебна 2026/2027 година
Институција/ носител на програмата	Биро за развој на образованието
Согласно член 30, став 3 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 161/19, 229/20, 3/25 и 74/25) министерката за образование и наука ја донесе наставната програма по предметот <i>Географија</i> за VIII одделение.	бр. 12-12084/4 12.09.2025 година Министерка за образование и наука, проф. д-р Весна Јаневска, с.р. _____